

Sune Berthelsen

Den Skandaløse sædelighed

Christian Krohg 1852-1925

”[Kunsten skal gribe] *alle Mennesker, ikke bare nogen faa Fagmænd og raffinerede Samlere [...] Men skal vi da lave Publikumbilleder, skal vi male for den store Hob? Ja – du skal male slig, at du griber, rører, forarger eller glæder den store Hob netop ved det samme som har glædet, rørt, forarget eller grebet dig selv. [Billeder skal stræbe efter at være] sandt, skjærende sandt, ubehagelig sandt ”*

Christian Krohg i foredrag fra 1886

Krohg som eftertiden primært har dyrket som maler, var en uhyre mangesidig kunstnerbegavelse, der udfoldede sit talent indenfor en række felter; bl.a. som forfatter, journalist og redaktør.

Krohg, der i længere tid opholdt sig i den fremvoksende storstad, Berlin, uddannede sig her til kunstmaler og lærte at inddrage helt nye motiver i billedkunsten (storbyens hverdagsliv, jernbanen, fabriksarbejdere, prostituerede etc.) lige som han lærte at beskære sine billeder på hidtil usete måder (personer blev placeret helt fremme i forgrunden, ofte midt i en bevægelse og ofte ikke i hel figur). Sin bestræbelse formulerede han kort og præcist i det, der efter Berlinopholdet blev hans grundtese, nemlig: ”Det er afskæringen, det kommer an på.”

Georg Brandes, der boede i Berlin samtidig med Krohg åbnede hans øjne for den nye samfundsdebat og realistiske litteratur, samtidig med at Brandes understøttede og opmuntrede den politiske og ideologiske radikaliseringsproces som Krohg oplevede.

Krohgs erfaringer fra Berlinopholdet kom afgørende til at påvirke Det moderne Gennembrud i Norden. De nye motivvalg og billedbeskæringer som Krohg hjembragte fik bl.a. betydning for Skagensmalerne Michael og Anna Ancher, mens hans skærpede politiske og litterære engagement fik ham til på linje med Hans Jæger og Arne Garborg at involvere sig i 1880'ernes sædelighedsdebat. Romanen *Albertine* (1886), der indeholdt et kraftigt og uhyre kritisk angreb på det norske sædelighedsregime, vakte skandale og blev beslaglagt.

Krohgs ligefremme og kraftfulde stil var sammen med udgivelsen af bohemebladet *Impressionisten* med til at gøre ham til en af Christianias (Oslo) mest indflydelsesrige personligheder i 1880'erne.

En pudsig lille episode placerer Christian Krohg centralt i rivaliseringen mellem August Strindberg og Henrik Ibsen: Over Henrik Ibsens skrivebord hang et stort maleri af Krohg, der forestillede August Strindberg. Om billedet sagde Ibsen "Han ser saa herlig gal ud. Han skal hænge dér og passe paa, thi han er min dødsfjende." Strindberg havde selv ønsket billedet, men var blevet uvenner med Krohg. De to var ikke på talefod efter, at Krohg ved et selskab, hvor Strindberg fremførte et stykke musik, demonstrativt forlod selskabet med den begrundelse, at Strindberg spillede falsk.

Af Christian Krohg

Albertine (roman 1886)

En Duel: En Fortælling (1888)

Lodser (tegninger med tekst 1890)

Dissonantser (noveller 1906)

Kampen for tilværelsen (erindringer 1920)

Om Christian Krohg

Af samtidige behandlinger af Krohgs liv og virke kan nævnes: *Amalie Skram Om "Albertine"* (1887); se også samlingen af anmeldelser af Krohgs roman *Albertine* (1886) *Recensioner till Christian Krohgs Albertine* (1938)

Biografier om Krohg: Pola Gauguins biografi *Christian Krohg* (1932); Oscar Thues indbydende og billedrige monografi *Christian Krohg*, red. Knut Berg (1997)

Om enkelte værker af Krohg kan nævnes: Oscar Thue "Fra albertine-striden", i *Samtiden* (1956), nr.10, s.662-670; Torunn Ystaas' artikel "'Albertine" i dag", i *Edda*, nr.1 (1974), s.19-27.

Andre afhandlinger og værker om Christian Krohg er: Oscar Thue *Christian Krohgs portretter* (1971); Babara Gentikows afhandling "En skitten strøm", i *En skitten strøm* (1974), s. 56-63, hvori hun kaster et kulturkritisk blik på sex- og voldstekster; Erik Mønstads "Christian Krohgs kunstteori i 1880-årene", i *Kunst og Kultur* (1991), nr.2; Erik Mønstad "Bryllup og ekteskab som tema i Christian Krohgs malerier", i *Kunst og Kultur* (1992), nr.4, s.230-237.

I øvrigt kan nævnes: Oskar Braatens drama *Bak høkerens disk* (1918), der er baseret på erindringerne fra forfatterens eget opvækstmiljø.

Nogle hjemmesider, hvor en række af Krohgs malerier kan ses, følger her:

www.hjem.get2net.dk/scandinavian_art/KROGH/christian_krogh_1852.htm -
hjemmeside om skandinavisk kunst

www.mundofree.com/pinturanordica/Christian_Krogh.html - hjemmeside med en
række af Krohgs malerier

www.skagensmuseum.dk/dk/presserum/katalogtekster/print_folder/1003/christian_krogh_i_skagen.binary/christian_krogh_i_skagen.doc - indeholder en beskrivelse af
Krohgs ophold i Skagen